

Test Booklet No.

प्रश्नपत्रिका क्र.

M

Paper-III

SOCIAL WORK

Signature and Name of Invigilator

Seat No.

--	--	--	--	--	--

(In figures as in Admit Card)

1. (Signature) .....

(Name) .....

Seat No. ....

(In words)

2. (Signature) .....

(Name) .....

OMR Sheet No.

--	--	--	--	--	--

(To be filled by the Candidate)

AUG- 20315

Time Allowed : 2½ Hours]

[Maximum Marks : 150

Number of Pages in this Booklet : 40

Number of Questions in this Booklet : 75

Instructions for the Candidates

- Write your Seat No. and OMR Sheet No. in the space provided on the top of this page.
- This paper consists of 75 objective type questions. Each question will carry *two* marks. All questions of Paper-III will be compulsory, covering entire syllabus (including all electives, without options).
- At the commencement of examination, the question booklet will be given to the student. In the first 5 minutes, you are requested to open the booklet and compulsorily examine it as follows :
  - To have access to the Question Booklet, tear off the paper seal on the edge of this cover page. Do not accept a booklet without sticker-seal or open booklet.
  - Tally the number of pages and number of questions in the booklet with the information printed on the cover page. Faulty booklets due to missing pages/questions or questions repeated or not in serial order or any other discrepancy should not be accepted and correct booklet should be obtained from the invigilator within the period of 5 minutes. Afterwards, neither the Question Booklet will be replaced nor any extra time will be given. The same may please be noted.**
  - After this verification is over, the OMR Sheet Number should be entered on this Test Booklet.
- Each question has four alternative responses marked (A), (B), (C) and (D). You have to darken the circle as indicated below on the correct response against each item.
Example : where (C) is the correct response.

(A)	(B)	(C)	(D)
-----	-----	-----	-----
- Your responses to the items are to be indicated in the **OMR Sheet given inside the Booklet only**. If you mark at any place other than in the circle in the OMR Sheet, it will not be evaluated.
- Read instructions given inside carefully.
- Rough Work is to be done at the end of this booklet.
- If you write your Name, Seat Number, Phone Number or put any mark on any part of the OMR Sheet, except for the space allotted for the relevant entries, which may disclose your identity, or use abusive language or employ any other unfair means, you will render yourself liable to disqualification.
- You have to return original OMR Sheet to the invigilator at the end of the examination compulsorily and must not carry it with you outside the Examination Hall. You are, however, allowed to carry the Test Booklet and duplicate copy of OMR Sheet on conclusion of examination.
- Use only Blue/Black Ball point pen.**
- Use of any calculator or log table, etc., is prohibited.**
- There is no negative marking for incorrect answers.**

विद्यार्थ्यांसाठी महत्वाच्या सूचना

- परिक्षार्थींनी आपला आसन क्रमांक या पृष्ठावरील वरच्या कोपऱ्यात लिहावा. तसेच आपणांस दिलेल्या उत्तरपत्रिकेचा क्रमांक त्याखाली लिहावा.
- सदर प्रश्नपत्रिकेत 75 बहुपर्यायी प्रश्न आहेत. प्रत्येक प्रश्नास दोन गुण आहेत. या प्रश्नपत्रिकेतील सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे. सदरचे प्रश्न हे या विषयाच्या संपूर्ण अभ्यासक्रमावर आधारित आहेत.
- परीक्षा सुरू झाल्यावर विद्यार्थ्यांना प्रश्नपत्रिका दिली जाईल. सुरुवातीच्या 5 मिनीटांमध्ये आपण सदर प्रश्नपत्रिका उघडून खालील बाबी अवश्य तपासून घ्याव्यात.
  - प्रश्नपत्रिका उघडण्यासाठी प्रश्नपत्रिकेवर लावलेले सील उघडावे. सील नसलेली किंवा सील उघडलेली प्रश्नपत्रिका स्विकारू नये.
  - पहिल्या पृष्ठावर नमूद केल्याप्रमाणे प्रश्नपत्रिकेची एकूण पृष्ठे तसेच प्रश्नपत्रिकेतील एकूण प्रश्नांची संख्या पडताळून घ्यावी. पृष्ठे कमी असलेली/कमी प्रश्न असलेली/प्रश्नांचा चुकीचा क्रम असलेली किंवा इतर त्रुटी असलेली सदोष प्रश्नपत्रिका सुरुवातीच्या 5 मिनिटातच पर्यवेक्षकाला परत देऊन दुसरी प्रश्नपत्रिका मागवून घ्यावी. त्यानंतर प्रश्नपत्रिका बदलून मिळणार नाही तसेच वेळी वाढवून मिळणार नाही याची कृपया विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
  - वरीलप्रमाणे सर्व पडताळून पहिल्यानंतरच प्रश्नपत्रिकेवर ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेचा नंबर लिहावा.
- प्रत्येक प्रश्नासाठी (A), (B), (C) आणि (D) अशी चार विकल्प उत्तरे दिली आहेत. त्यातील योग्य उत्तराचा रकाना खाली दर्शविल्याप्रमाणे ठळकपणे काळ/निळ्या करावा.
उदा. : जर (C) हे योग्य उत्तर असेल तर.

(A)	(B)	(C)	(D)
-----	-----	-----	-----
- या प्रश्नपत्रिकेतील प्रश्नांची उत्तरे ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेतच दर्शवावीत. इतर ठिकाणी लिहीलेली उत्तरे तपासली जाणार नाहीत.
- आत दिलेल्या सूचना काळजीपूर्वक वाचाव्यात.
- प्रश्नपत्रिकेच्या शेवटी जोडलेल्या कोऱ्या पानावरच कच्चे काम करावे.
- जर आपण ओ.एम.आर. वर नमूद केलेल्या ठिकाणा व्यतिरिक्त इतर कोठेही नाव, आसन क्रमांक, फोन नंबर किंवा ओळख पटेल अशी कोणतीही खुण केलेली आढळून आल्यास अथवा भाषेचा वापर किंवा इतर गैरमागाचा अवलंब केल्यास विद्यार्थ्यांना परीक्षेस अपात्र ठरविण्यात येईल.
- परीक्षा संपल्यानंतर विद्यार्थ्यांनी मूळ ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिका पर्यवेक्षकांकडे परत करणे आवश्यक आहे. तथापी, प्रश्नपत्रिका व ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेची द्वितीय प्रत आपल्याबरोबर नेण्यास विद्यार्थ्यांना परवानगी आहे.
- फक्त निळ्या किंवा काळ्या बॉल पेनचाच वापर करावा.**
- कॅलक्युलेटर किंवा लॉग टेबल वापरण्यास परवानगी नाही.**
- चुकीच्या उत्तरासाठी गुण कपात केली जाणार नाही.**

AUG-20315/III

SOCIAL WORK**Paper III****समाजकार्य****प्रश्नपत्रिका III****Time Allowed : 2½ Hours]****[Maximum Marks : 150**

Note : This paper contains **Seventy Five (75)** multiple choice questions. Each question carries **Two (2)** marks. Attempt *All* questions.

सूचना : या प्रश्नपत्रिकेत एकूण **पचहत्तर (75)** बहुपर्यायी प्रश्न आहेत. प्रत्येक प्रश्नाला **दोन (2)** गुण आहेत. **सर्व** प्रश्न सोडवा.

1. M.S. Gore wrote a book titled as :	1. एम. एस. गोरे यांनी ही पुस्तक लिहिली आहे :
(A) Social Development	(A) सोशल डेव्हलपमेन्ट
(B) Some Aspects of Social Development	(B) सम आस्पेक्ट्स ऑफ सोशल डेव्हलपमेन्ट
(C) Poverty and Social Development	(C) पॉव्हर्टी अँड सोशल डेव्हलपमेन्ट
(D) Sustainable Development	(D) सस्टेनेबल डेव्हलपमेन्ट
2. Modernism perspective in social work is generally regarded as	2. समाजकार्यातील आधुनिकवाद विचारसरणी प्रामुख्याने हे आहे :
(A) Modern approach and methods	(A) आधुनिक मार्ग आणि पद्धती
(B) Ideas and values of the enlightenment	(B) कल्पना आणि मुल्यांविषयी जागृकता
(C) Modern integrated methods	(C) आधुनिक एकात्मिक पद्धती
(D) Feminism	(D) स्त्रीवाद

3. Two Statements are given below out of which one is Assertion (A) and second is Reason (R) :

Assertion (A) : Gandhiji's Ideology of self-reliance was for local development.

Reason (R) : He was the ardent follower of Panchayat Raj.

Select the *correct* answer from the following :

- (A) Both (A) and (R) are true and (R) is the correct explanation of (A)
- (B) Both (A) and (R) are true and (R) is not the correct explanation of (A)
- (C) (A) is true but (R) is false
- (D) (A) is false but (R) is true
4. Which one of the following principles is *not* related to social work ?
- (A) Principle of Confidentiality
- (B) Principle of Planning
- (C) Principle of Self-determination
- (D) Principle of Acceptance

3. खाली दोन विधाने देण्यात आली आहेत, त्यापैकी एक विधान (A) आहे तर दुसरे कारण (R) आहे :

विधान (A) : गांधीजींचा स्वयंपूर्णता आदर्शवाद हा स्थानिक विकासाकरिता होता

कारण (R) : ते पंचायतराज व्यवस्थेचे आग्रही समर्थक होते.

खालीलपैकी **अचूक** उत्तर निवडा :

- (A) (A) आणि (R) दोन्ही बरोबर आहेत आणि (R) हे (A) चे योग्य स्पष्टीकरण आहे
- (B) (A) आणि (R) दोन्ही बरोबर आहेत पण (R) हे (A) चे योग्य स्पष्टीकरण नाही
- (C) (A) हे बरोबर आहे पण (R) हे चुकीचे आहे
- (D) (A) हे चुकीचे आहे पण (R) हे बरोबर आहे
4. खालीलपैकी कोणते तत्त्व समाजकार्याशी संबंधित **नाही** ?
- (A) गोपनीयतेचे तत्त्व
- (B) नियोजनाचे तत्त्व
- (C) स्वयंनिर्णय
- (D) स्वीकारतत्त्व

5. One of the feature of neo-liberalism in social work is .....

- (A) Minimum government interference
- (B) No government
- (C) Community based consciousness
- (D) Recognition of NGO's

6. Life-span approach recognises that human beings :

- (A) Develop throughout their life
- (B) Develop till adulthood and then there is stagnation
- (C) Live longer in today's times
- (D) Are influenced by their life experiences

5. समाजकार्यातील नव-स्वतंत्रतावादाचे एक लक्षण ..... आहे.

- (A) प्रशासनाचे अत्यल्प हस्तक्षेप
- (B) प्रशासन नसणे
- (C) समुदायावर आधारित जागृकता
- (D) स्वयंसेवी संस्थाना मान्यता

6. मनुष्याचा जीवनकाळ दृष्टीकोन म्हणजे :

- (A) त्याचा आयुष्यभर विकास
- (B) प्रौढावस्थेपर्यंत विकास आणि नंतर थंडावलेपण
- (C) सद्यस्थितीत दीर्घायुष्य
- (D) त्यांच्या जीवनानुभवातून प्रभावित

7. Operant conditioning uses which of the following to change a person's behaviour ? (A) Awards (B) Rewards (C) Rewards and punishments (D) Feedback	7. व्यक्तीच्या वर्तनात बदल होण्यासाठी व्यापरणात्मक अभिसंधान खालीलपैकी कोणत्या बाबीचा उपयोग करते ? (A) पारितोषिक (B) प्रशंसा (C) प्रशंसा आणि शिक्षा (D) प्रतिभरण
8. Social learning theory emphasises on : (A) Classical conditioning (B) Observational learning (C) Vicarious learning (D) Operant conditioning	8. सामाजिक अध्ययन सिद्धान्ताचा भर कशावर आहे ? (A) अभिजात अभिसंधान (B) निरीक्षणात्मक अध्ययन (C) प्रतिस्थापित अध्ययन (D) व्यापरणात्मक अभिसंधान
9. Which of the following is a stage of development as proposed by Piaget ? (A) Latency stage (B) Adolescence stage (C) Ego integrity <i>versus</i> Despair stage (D) Concrete operations stage	9. खालीलपैकी कोणती विकासाची अवस्था पिजॅटने पुरस्कृत केलेली आहे ? (A) सुप्तावस्था (B) किशोरावस्था (C) अहंभाव विरुद्ध निराशा (D) कार्यकृती अवस्था

10. Psychoanalytic and cognitive developmental theorists see the primary motive force for developmental change as :

- (A) Extrinsic motivation
- (B) Internal
- (C) Environmental
- (D) Social

11. According to whom, human behaviour is purposeful and determined .....

- (A) William Glasser
- (B) Sigmund Freud
- (C) Rollo May
- (D) Yalom Irvin

10. विकासात्मक बदलासाठी मनोचिकित्सक आणि बोधात्मक विकास सिद्धान्ताचे प्राथमिक हेतू कोणते ?

- (A) बाह्य प्रेरणा
- (B) अंतर्गत
- (C) पर्यावरणात्मक
- (D) सामाजिक

11. कोणाच्या मते, मानवी वर्तन हे हेतुपुरस्कृत व दृढ संकल्पित असते ?

- (A) विलिअम ग्लासर
- (B) सिगमंड फ्रॉइड
- (C) रोलो मे
- (D) यालोम इर्विन

12. Primary role of social worker is .....

(1) Problem solving

(2) Counselling

(3) Helping

(4) Arbitrator

(A) (1) and (2)

(B) (1), (2) and (3)

(C) (1) and (3)

(D) (1), (2), (3) and (4)

13. Application of knowledge, tools and techniques of social work for problem solving is .....

(A) Social work intervention

(B) Social case work

(C) Social group work

(D) Social counselling

12. सामाजिक कार्यकर्त्याची प्राथमिक भूमिका ..... असते.

(1) समस्या निवारण

(2) सम्युपदेशन

(3) मदत करणे

(4) लवाद

(A) (1) आणि (2)

(B) (1), (2) आणि (3)

(C) (1) आणि (3)

(D) (1), (2), (3) आणि (4)

13. समस्या निवारणासाठी समाजकार्याचे ज्ञान, साधने व तंत्रे यांचा अवलंब करणे म्हणजे :

(A) समाज कार्य मध्यस्थी

(B) सामाजिक व्यक्ती सहाय्य कार्य

(C) सामाजिक समुह कार्य

(D) सामाजिक सम्युपदेशन

14. Karl Jung has developed .....

- (A) Need Achievement theory
- (B) Need Hierarchy theory
- (C) Shadow personality theory
- (D) Learning theory

15. The father of Transactional Analysis

(TA) theory is :

- (A) Eric Berne
- (B) Eric Ericson
- (C) Eric Pavlov
- (D) Eric Freud

16. Which of these is a philosophical assumption of case work ?

- (A) Individualisation
- (B) Worth and dignity of every human being
- (C) Acceptance
- (D) Right to self-determination

14. कार्ल जुंग यांनी विकसित केले .....

- (A) गरज पुर्तता सिद्धांत
- (B) गरजांच्या उतरंडीचा सिद्धान्त
- (C) शॅडो व्यक्तीमत्व सिद्धांत
- (D) अध्ययन सिद्धांत

15. ट्रान्झॅक्शनल ॲनॅलिसिस (टी.ए.) सिद्धांताचे

जनक ..... आहेत.

- (A) एरिक बर्न
- (B) एरिक एरिकसन
- (C) एरिक पावलोव
- (D) एरिक फ्राईड

16. खालीलपैकी कोणते तर्कशास्त्रीय गृहितके

व्यक्तीसह कार्या संबंधित आहेत ?

- (A) वैयक्तिकीकरण
- (B) प्रत्येक व्यक्तीचे मूल्य व सन्मान
- (C) स्वीकार
- (D) स्वयंनिर्धारणाचे तत्त्व

17. Two Statements are given below out of which one is Assertion (A) and second is Reason (R) :

Assertion (A) : An individual's behaviour is conditioned by his/her environment and life experiences.

Reason (R) : It is possible to explain a person's problem and behaviour, at least partially, by probing into his/her environment and life experiences.

Select the *correct* answer from the following :

- (A) Both (A) and (R) are true and (R) is the correct explanation of (A)
- (B) Both (A) and (R) are true but (R) is not the correct explanation of (A)
- (C) (A) is true but (R) is false
- (D) (A) is false but (R) is true
18. Which of the following is *not* a defense mechanism ?
- (A) Repression
- (B) Denial
- (C) Displacement
- (D) Dealing with anxiety

17. खाली दोन विधाने देण्यात आली आहेत, त्यापैकी एक विधान (A) आहे तर दुसरे कारण (R) आहे :

विधान (A) : व्यक्तीचे वर्तन त्याच्या सभोवतालचे वातावरण व आयुष्यातील अनुभव नियमित करतात.

कारण (R) : व्यक्ती सभोवतालच्या वातावरणाचा व त्याच्या आयुष्यातील अनुभवांच्या अभ्यासाच्या आधारे व्यक्तीच्या समस्या व वागणूक संदर्भात काही प्रमाणात स्पष्टीकरण देता येईल.

खालीलपैकी **अचूक** उत्तर निवडा :

- (A) (A) आणि (R) दोन्ही बरोबर आहेत आणि (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण आहे
- (B) (A) आणि (R) दोन्ही बरोबर आहेत परंतु (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण नाही
- (C) (A) बरोबर आहे पण (R) हे चूक आहे
- (D) (A) चूक आहे पण (R) हे बरोबर आहे
18. खालीलपैकी कोणती संरक्षण यंत्रणा **नाही** आहे ?
- (A) दडपशाही
- (B) नाकबूली
- (C) जागा बदलणे
- (D) चिंतेला तोंड देणे

19. Which of the following is *not* a case work tool ?

- (A) Listening
- (B) Home visits
- (C) Interview
- (D) Assurance

20. Two Statements are given below out of which one is Assertion (A) and second is Reason (R) :

Assertion (A) : According to recent epidemiological studies depression is more common among women than men.

Reason (R) : Depression in women is due to the high prevalence of domestic violence.

Select the *correct* answer from the following :

- (A) Both (A) and (R) are true and (R) is the correct explanation of (A)
- (B) Both (A) and (R) are true and (R) is the only a partial explanation of (A)
- (C) (A) is true but (R) is false
- (D) (A) is false but (R) is true

19. खालीलपैकी कोणते व्यक्तीसह कार्याचे तंत्र **नाही** आहे ?

- (A) ऐकणे
- (B) गृहभेट
- (C) मुलाखत
- (D) खात्री

20. खाली दोन विधाने देण्यात आली आहेत, त्यापैकी एक विधान (A) आहे तर दुसरे कारण (R) आहे :

विधान (A) : साथीच्या आजाराबाबतच्या ताज्या अभ्यासानुसार खिन्नता हा आजार पुरुषांपेक्षा स्त्रियांमध्ये सामान्यतः जास्त आहे.

कारण (R) : स्त्रीयांमध्ये खिन्नता जास्त असण्याचे कारण हे मोठ्या प्रमाणावर अस्तिवात असलेला कौटुंबिक हिंसाचार होय.

खालीलपैकी **अचूक** उत्तर निवडा :

- (A) (A) आणि (R) हे दोन्ही बरोबर असून (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण होय
- (B) (A) आणि (R) हे दोन्ही बरोबर असून (R) हे (A) चे केवळ अंशतः अचूक स्पष्टीकरण होय
- (C) (A) बरोबर आहे पण (R) हे चूक आहे
- (D) (A) हे चूक आहे पण (R) हे बरोबर आहे

21. Which one of the following is a principle of social group work ?

- (A) Planned group formation
- (B) Group dynamics
- (C) Group norm
- (D) Specific programme

22. Programme planning in social group work should grow out of :

- (A) Needs and interests of group members
- (B) Needs of group leader
- (C) Consultation with government officials
- (D) Needs of autocratic leaders

21. खालीलपैकी कोणते गटकार्याचे तत्त्व आहे ?

- (A) नियोजनबद्ध गट निर्मिती
- (B) गट गतीशीलता
- (C) गटाचे नियम
- (D) विशिष्ट कार्यक्रम

22. गटकार्यात कार्यक्रम नियोजनाची खालीलपैकी कशाद्वारे वृद्धी होणे अनिवार्य आहे ?

- (A) गटसदस्यांच्या गरजा व आवडी
- (B) गटनेत्याच्या गरजा
- (C) शासकीय अधिकाऱ्यांसोबत सल्लामसलन
- (D) हुकूमशाही नेतृत्वाच्या गरजा

23. Which of the following is *not* a principle of social group work ?

- (A) Recognition of unique differences of each individual
- (B) Appropriate modification of the group process
- (C) Enabling group members to involve themselves in the process of problem solving
- (D) Principle of indifference towards non-co-operative members

24. Which of the following is the model of social group work ?

- (A) Clinical model
- (B) Developmental model
- (C) Reformatory model
- (D) Deterrent model

23. खालीलपैकी कोणते तत्त्व गटकार्याचे तत्त्व **नाही** आहे ?

- (A) प्रत्येक व्यक्तीचा विशेष वेगळेपण ओळखणे
- (B) गट प्रक्रियेत योग्य बदल
- (C) समस्या निवारण प्रक्रियेत स्वतः गटसदस्यांना सहभागी होण्यासाठी समर्थ बनविणे
- (D) असहकार करणाऱ्या सदस्यांबद्दल उदासीन दृष्टीकोणाचे तत्त्व

24. खालीलपैकी कोणते गटकार्याचे प्रारूप आहे ?

- (A) चिकित्सात्मक प्रारूप
- (B) विकासात्मक प्रारूप
- (C) सुधारात्मक प्रारूप
- (D) धाकयुक्त प्रारूप

25. Two Statements are given below out of which one is Assertion (A) and second is Reason (R) :

Assertion (A) : The social worker's responsibility is to assist the group and the individual members to do the problem-solving process to the greatest extent possible.

Reason (R) : The social worker should not intrude upon problem-solving that the group and individuals are able to do on their own.

Select the *correct* answer from the following :

- (A) Both (A) and (R) are correct and (R) is the correct explanation of (A)
- (B) Both (A) and (R) are correct but (R) is not the correct explanation of (A)
- (C) (A) is true but (R) is false
- (D) (A) is false but (R) is true

25. खाली दोन विधाने देण्यात आली आहेत, त्यापैकी एक विधान (A) आहे तर दुसरे कारण (R) आहे :

विधान (A) : समाजकार्यकर्त्याची जबाबदारी ही समुह आणि व्यक्तीला मदत करून समस्या निवारण प्रक्रियेला जास्तीत जास्त उच्च पातळीवर पोहचविणे होय.

कारण (R) : समाजकार्यकर्त्याने, समुह आणि व्यक्ती स्वतः समस्या-निवारण करण्यास सक्षम असतांना अनावश्यक हस्तक्षेप करू नये.

खालीलपैकी **अचूक** उत्तर निवडा :

- (A) दोन्ही (A) आणि (R) बरोबर आहे आणि (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण आहे
- (B) दोन्ही (A) आणि (R) बरोबर आहे पण (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण नाही
- (C) (A) बरोबर आहे पण (R) हे चूक आहे
- (D) (A) चूक आहे पण (R) हे बरोबर आहे

26. In India self-help group movement was started by :

- (A) Mysore Resettlement and Development Agency
- (B) Chaitanya, Maharashtra
- (C) NABARD, India
- (D) Madras Upliftment Society

27. Simplifying the conditions to establish the primary health centres and subcentres in scheduled area is :

- (A) Solution to solve the health problem of women in tribal area
- (B) Solution to solve the health problems of tribals
- (C) Solution to solve the health problems of rural area
- (D) Solution to solve the health problems of particularly vulnerable tribals (primitive tribes) only

26. भारतात स्वयं-सहाय्यता गटाची चळवळ कोणी सुरू केली ?

- (A) म्हैसूर पुनर्वसन आणि विकास संस्था
- (B) चैतन्य, महाराष्ट्र
- (C) नाबार्ड, इंडिया
- (D) मद्रास उत्थान संस्था

27. अनुसूचित क्षेत्रात प्राथमिक आरोग्य केंद्रे व उप-केंद्रे स्थापन करण्यासंबंधीच्या अटी शिथिल करण्यात आल्या, कारण :

- (A) अनुसूचित क्षेत्रातील महिलांच्या आरोग्य समस्येवर उपाययोजना करण्यासाठी
- (B) आदिवासींच्या आरोग्य समस्यांवर उपाययोजना करण्यासाठी
- (C) ग्रामीण क्षेत्राच्या आरोग्य समस्यांवर उपाययोजना करण्यासाठी
- (D) फक्त आदिम जमातींच्या आरोग्य समस्यांवर उपाययोजना करण्यासाठी

28. Balwantrai Mehata Committee was appointed to assess the performance of the schemes :

(A) Community Development Projects and National Extension Service

(B) Minimum Need Programme and Employment Guarantee Scheme

(C) Integrated Rural Development Programme and Integrated Child Development Scheme

(D) Jawahar Rojgar Yojana and Indira Awas Yojana

28. बलवंतराय मेहता समितीची स्थापना कोणत्या योजनांचे मूल्यमापन करण्यासाठी केली गेली ?

(A) समुदाय विकास प्रकल्पे आणि राष्ट्रीय विस्तार सेवा

(B) किमान गरजा कार्यक्रम आणि रोजगार हमी योजना

(C) एकात्मिक ग्रामीण विकास कार्यक्रम आणि एकात्मिक बाल विकास कार्यक्रम

(D) जवाहर रोजगार योजना आणि इंदिरा आवास योजना

29. Government of India launched the following scheme for women and child development in rural area :

- (A) IRDP
- (B) ICDS
- (C) DWACRA
- (D) TRYSEM

30. In order to improve the basic facilities in primary schools which programme is initiated ?

- (A) Cash incentives for students
- (B) Operation Blackboard
- (C) Sarva Shiksha Abhiyan
- (D) Mid-Day Meal

29. ग्रामीण भागातील महिला व बालकांच्या विकासासाठी भारत सरकारने खालीलपैकी कोणती योजना सुरू केली ?

- (A) आय. आर. डी. पी.
- (B) आय. सी. डी. एस.
- (C) ड्वाक्रा
- (D) ट्रायसेम

30. प्राथमिक शाळांमध्ये मूलभूत सुविधांमध्ये सुधारणा करण्यासाठी कोणता कार्यक्रम सुरू करण्यात आला ?

- (A) विद्यार्थ्यांना प्रोत्साहनपर रोख रक्कम
- (B) खडू-फळा अभियान
- (C) सर्व शिक्षा अभियान
- (D) मध्यान्ह भोजन

31. The difference between population parameter and sample statistic is called :

- (A) Sampling error
- (B) Non-sampling error
- (C) Type-I error
- (D) Type-II error

32. Which one of the following is the characteristic of ratio level of measurement ?

- (A) Absolute zero
- (B) Equal spacing
- (C) Mutually exclusive
- (D) Order

31. लोकसंख्या निकष आणि नमुना सांख्यिकी यातील फरकास असे म्हणतात ..... .

- (A) नमुन्यातील चूक
- (B) अनमुना चूक
- (C) टाईप-वन एरर
- (D) टाईप-टु एरर

32. खालीलपैकी कोणते मापनतंत्राच्या अनुपात स्तराचे वैशिष्ट्ये आहे ?

- (A) संपूर्ण शून्य
- (B) समान अंतर
- (C) पारस्परिक वेगळेपण
- (D) अनुक्रम

33. Which of the following is the characteristic feature of experimental research design ?

- (A) Control of extraneous variable
- (B) Control of dependent variable
- (C) Control of independent variable
- (D) Control of intervening variable

34. Arrange the following stages of formulation and testing of hypothesis in *correct* sequence :

- (i) Selection of Statistical test
- (ii) Setting up level of significance
- (iii) Formulation of hypothesis
- (iv) Research questions
- (v) Application of a statistical test
- (vi) Drawing of Inference
- (vii) Interpretation of results

Select the *correct* code from the following :

- (A) (v), (iv), (iii), (ii), (i), (vi), (vii)
- (B) (i), (ii), (iii), (v), (iv), (vii), (vi)
- (C) (i), (iv), (v), (ii), (iii), (vi), (vii)
- (D) (iv), (iii), (ii), (i), (v), (vii), (vi)

33. खालीलपैकी कोणते प्रायोगिक संशोधन आराखड्याचे गुण वैशिष्ट्ये आहे ?

- (A) बाह्यचलाचे नियंत्रण
- (B) अवलंबितचलाचे नियंत्रण
- (C) स्वतंत्रचलाचे नियंत्रण
- (D) मध्यस्थीचलाचे नियंत्रण

34. गृहीतक सुत्रीकरण आणि चाचणी यातील टप्प्यांचा योग्य अनुक्रम द्या :

- (i) सांख्यिकी चाचणी निवड
- (ii) महत्ता पातळी ठरवणे
- (iii) गृहीतक सुत्रीकरण
- (iv) संशोधन मुळ प्रश्न
- (v) सांख्यिकी चाचणीचा अवलंब
- (vi) निकर्ष काढणे
- (vii) निष्कर्षाचे निर्वचन

खालीलपैकी योग्य पर्याय निवडा :

- (A) (v), (iv), (iii), (ii), (i), (vi), (vii)
- (B) (i), (ii), (iii), (v), (iv), (vii), (vi)
- (C) (i), (iv), (v), (ii), (iii), (vi), (vii)
- (D) (iv), (iii), (ii), (i), (v), (vii), (vi)

35. Which one of the following is the characteristic of nominal level of measurement ?

- (A) Absolute zero
- (B) Equal spacing
- (C) Mutually exclusive
- (D) Order

36. Social advocacy is *not* :

- (A) Lobbying with the government
- (B) Mobilizing grass root organisations
- (C) Working with media
- (D) Organising welfare programs

35. खालीलपैकी कोणते साधारण स्तर मापनाचे वैशिष्ट्ये आहे ?

- (A) संपूर्ण शुन्य
- (B) समान अंतर
- (C) पारस्परिक वेगळेपण
- (D) अनुक्रम

36. खालीलपैकी कोणती बाब सामाजिक लोक-वकालत नाही ?

- (A) शासन समर्थन
- (B) तळागाळातील संस्थांची जुळवाजुळव करणे
- (C) प्रसार माध्यमांसोबत काम करणे
- (D) कल्याणकारी कार्यक्रम आयोजित करणे

37. Process of communication includes the following. Identify the *correct* sequence :

- (A) Sender, Medium, Recipient, Feedback
- (B) Sender, Feedback, Medium, Recipient
- (C) Recipient, Medium, Sender, Feedback
- (D) Sender, Medium, Feedback, Recipient

38. Two Statements are given below out of which one is Assertion (A) and second is Reason (R) :

Assertion (A) : Civil society organization promotes local self governance.

Reason (R) : It leads to single party governance.

Select the *correct* answer from the following :

- (A) Both (A) and (R) are true and (R) is the correct explanation of (A)
- (B) Both (A) and (R) are true and (R) is not the correct explanation of (A)
- (C) (A) is true but (R) is false
- (D) (A) is false but (R) is true

37. संप्रेषण प्रक्रियेत खालील बाबींचा समावेश होतो. योग्य उत्तर ओळखा :

- (A) प्रेषक, माध्यम, स्वीकृत करणारा, प्रतिभरण
- (B) प्रेषक, प्रतिभरण, माध्यम, स्वीकृत करणारा
- (C) स्वीकृत करणारा, माध्यम, प्रेषक, प्रतिभरण
- (D) प्रेषक, माध्यम, प्रतिभरण, स्वीकृत करणारा

38. खाली दोन विधाने देण्यात आली आहेत, त्यापैकी एक विधान (A) आहे आणि दुसरे कारण (R) आहे :

विधान (A) : नागरी संस्था स्थानिक स्वराज्य संस्थांचे समर्थन करतात.

कारण (R) : त्यांचा एकपक्षीय शासनाकडे कल असतो :

खालीलपैकी योग्य पर्याय निवडा :

- (A) दोन्ही (A) आणि (R) बरोबर आहेत आणि (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण आहे
- (B) दोन्ही (A) आणि (R) बरोबर आहेत पण (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण नाही
- (C) (A) बरोबर आहे पण (R) हे चूक आहे
- (D) (A) चूक आहे पण (R) हे बरोबर आहे

39. Two statements are given below out of which one is Assertion (A) and second is Reason (R) :

Assertion (A) : 'Lokpal' can control corruption.

Reason (R) : It means robust political and bureaucratic control.

Select the *correct* answer from the following :

- (A) Both (A) and (R) are true and (R) is the correct explanation of (A)
- (B) Both (A) and (R) are true and (R) is not the correct explanation of (A)
- (C) (A) is true but (R) is false
- (D) (A) is false but (R) is true
40. Child-line is for :
- (A) Protection of all child rights
- (B) Railway support system
- (C) Only for neglected slum children
- (D) Only for neglected begging children

39. खाली दोन विधाने देण्यात आली आहेत, त्यापैकी एक विधान (A) आहे आणि दुसरे कारण (R) आहे :

विधान (A) : 'लोकपाल' भ्रष्टाचार नियंत्रित करू शकते.

कारण (R) : राजकीय आणि नोकरशाही वरील प्रबळ नियंत्रण.

खालीलपैकी **अचूक** पर्याय निवडा :

- (A) दोन्ही (A) आणि (R) बरोबर असून (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण होय
- (B) दोन्ही (A) आणि (R) बरोबर असून (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण नाही
- (C) (A) बरोबर आहे पण (R) हे चूक आहे
- (D) (A) चूक आहे पण (R) हे बरोबर आहे
40. 'चाईल्ड लाईन' कशासाठी आहे ?
- (A) सर्व बालकांचे हक्क संरक्षित करणे
- (B) रेल्वे सहाय्य व्यवस्था
- (C) फक्त दुर्लक्षित झोपडपट्टीतील बालकांसाठी
- (D) फक्त दुर्लक्षित भिक मागणाऱ्या बालकांसाठी

41. Which one of the following is *not* a Social Security Act ?

- (A) The Employees' State Insurance Act, 1948
- (B) The Employees Provident Fund and Miscellaneous Provision Act, 1952
- (C) The Maternity Benefit Act, 1952
- (D) The Mines Act, 1952

42. The Juvenile Justice (Care and Protection of Children) Act, 2000 has vested the Child Welfare Committee members the powers equivalent to .....

- (A) a Supreme Court Judge
- (B) Inspector General of Police
- (C) Chief Secretary
- (D) Judicial Magistrate of the First Class

41. खालीलपैकी कोणता सामाजिक सुरक्षा कायदा नाही ?

- (A) कर्मचारी राज्य विमा कायदा, 1948
- (B) कर्मचारी भविष्य निर्वाह निधी आणि इतर प्रावधान कायदा, 1952
- (C) मातृत्व लाभ कायदा, 1952
- (D) खाण कायदा, 1952

42. बाल न्याय अधिनियम (काळजी व संरक्षण) कायद्याने बाल-कल्याण समिती सदस्यांना ..... ह्या सारखेच अधिकार आहेत.

- (A) सर्वोच्च न्यायालयाचे न्यायाधीश
- (B) पोलीस महानिरीक्षक
- (C) मुख्य सचिव
- (D) प्रथमवर्ग न्यायाधीश

43. When was the United Nations Convention on the Rights of Persons with Disabilities ratified by India ?

- (A) 2012
- (B) 2004
- (C) 2006
- (D) 2007

44. Arrange the following in sequence of their year of enactment (starting from the earliest to the latest) :

- (1) Protection of Women from Domestic Violence Act
- (2) The Sexual Harassment of Women at Workplace (Prevention, Prohibition and Redressal) Act
- (3) The Dowry Prohibition Act
- (4) The Prenatal Diagnostic Techniques (Regulation and Promotion of Misuse) Act

Select the correct option from the following :

- (A) (2), (1), (4) and (3)
- (B) (3), (4), (1) and (2)
- (C) (1), (2), (3) and (4)
- (D) (3), (4), (1) and (2)

43. अपंग व्यक्तीच्या अधिकारांच्या संदर्भात संयुक्तराष्ट्र (कन्व्हेंशन) ठराव मसुदा भारतांने ह्या वर्षी मान्य केला ?

- (A) 2012
- (B) 2004
- (C) 2006
- (D) 2007

44. खालील कायद्याच्या संदर्भात कायदासम्मत झालेल्या वर्षानुसार अनुक्रम :

- (1) कौटुंबिक हिंसाचारापासून महिला संरक्षण कायदा
- (2) कार्याच्या ठिकाणी महिलांच शोषण (प्रतिबंध, बंदी आणि निरसण) कायदा
- (3) हुंडाबंदी कायदा
- (4) प्रसूतिपूर्व निदान तंत्र (नियंत्रण आणि दुरुपयोग) कायदा

खालीलपैकी उचित पर्याय निवडा :

- (A) (2), (1), (4) आणि (3)
- (B) (3), (4), (1) आणि (2)
- (C) (1), (2), (3) आणि (4)
- (D) (3), (4), (1) आणि (2)

45. Which one of the following is *not* a benefit under the Employees' State Insurance Act, 1948 ?

- (A) Sickness
- (B) Funeral
- (C) Dependent
- (D) Maternity benefit

46. Some generally accepted major indicators of social development are :

- (i) Positive change in the levels of living
- (ii) Elimination of poverty
- (iii) Expansion of education
- (iv) Increase in the level of employment

Select the correct option from the following :

- (A) (i) and (ii) only
- (B) (i) and (iii) only
- (C) (i), (ii) and (iii) only
- (D) (i), (ii), (iii) and (iv)

45. कर्मचारी राज्य विमा कायदा, 1948 नुसार खालीलपैकी कोणत्या बाबीचा लाभ मिळत नाही ?

- (A) आजारपण
- (B) अंत्यविधी
- (C) अवलंबित
- (D) मातृत्वलाभ

46. सर्वसंमत सामाजिक विकासाचे मुख्य निर्देशक आहेत :

- (i) जीवनमानातील सकारात्मक बदल
- (ii) दारिद्र्याचे निर्मूलन
- (iii) शिक्षणाचा विस्तार
- (iv) रोजगारीत वाढ

खालीलपैकी उचित पर्याय निवडा :

- (A) फक्त (i) आणि (ii)
- (B) फक्त (i) आणि (iii)
- (C) फक्त (i), (ii) आणि (iii)
- (D) (i), (ii), (iii) आणि (iv)

47. Mahatma Gandhi's idea of social development was : (A) Rural Development (B) Sarvodaya (C) Swadeshi (D) Development of Cottage Industries	47. महात्मा गांधीची सामाजिक विकासाची कल्पना म्हणजे : (A) ग्रामीण विकास (B) सर्वोदय (C) स्वदेशी (D) कुटीर उद्योगाचा विकास
48. As per the Human Development Report, 2014 prepared by UNDP, India ranks ..... . (A) 134 (B) 135 (C) 138 (D) 140	48. 2014 च्या यु.एन.डी.पी. च्या मानव विकास निर्देशांकानुसार भारताचा क्रम ..... आहे. (A) 134वा (B) 135वा (C) 138वा (D) 140वा
49. Social Development <i>does not</i> mean : (A) Change in social attitudes (B) Change in infrastructure (C) Change in social structure (D) Change in social values	49. सामाजिक विकासाचा अर्थ हा नव्हे : (A) सामाजिक दृष्टिकोणात बदल (B) पायाभूत सोयी सुविधांत बदल (C) सामाजिक संरचनांत बदल (D) सामाजिक मुल्यांत बदल

50. Which of the following is *not* the characteristic of NGOs providing social welfare services ?

- (A) Ample scope for working in emerging areas of social problems
- (B) Opportunity for innovation and experimentation
- (C) Exercise of discretion in accordance with the requirements of the situation
- (D) Strict adherence to rule and regulation

51. Who brought out the 14 Principles of Management ?

- (A) F.W. Taylor
- (B) Peter Drucker
- (C) Henry Fayol
- (D) Elton Mayo

50. समाज कल्याण सेवा पुरविणाऱ्या अशासकीय संस्थांची खालीलप्रमाणे कोणती वैशिष्ट्ये नाहीत ?

- (A) सामाजिक समस्यांचा नवनवीन क्षेत्रात कार्य करण्याच्या विपूल संधी
- (B) नावीन्यपूर्णता आणि प्रयोगशिलतेला संधी
- (C) परिस्थितीनुरूप विशेष अधिकाराचा उपयोग
- (D) नियम आणि नियमावलीचे काटेकोर पालन

51. मॅनेजमेन्टचे 14 हे तत्व यांनी मांडले :

- (A) एफ. डब्ल्यू. टेलर
- (B) पिटर ड्रुकर
- (C) हेन्री फेयॉल
- (D) एल्टन मेयो

52. Two Statements are given below out of which one is Assertion (A) and second is Reason (R) :

Assertion (A) : The labour welfare officer cannot be an enquiry officer in the domestic enquiry proceedings against any workman

Reason (R) : As a guardian of workmen's development, a welfare officer has to always support the worker whatever his misconduct.

Select the *correct* answer from the following :

- (A) Both (A) and (R) are true and (R) is the correct explanation of (A)
- (B) Both (A) and (R) are not true but (R) is not the correct explanation of (A)
- (C) (A) is true but (R) is false
- (D) (A) is false but (R) is true

52. खाली दोन विधाने देण्यात आली आहेत, त्यापैकी एक विधान (A) आहे आणि दुसरे कारण (R) आहे :

विधान (A) : एखाद्या कामगारच्या अंतर्गत चौकशीमध्ये कामगार कल्याण अधिकारी चौकशी अधिकारी राहू शकत नाही.

कारण (R) : कामगारांचा पालक/हितचिंतक म्हणून, कामगारांच्या कोणत्याही गैरवर्तनात कामगारांना नेहमीच मदत करावी.

खालीलपैकी योग्य पर्याय निवडा :

- (A) (A) आणि (R) दोन्ही बरोबर आहे आणि (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण आहे
- (B) (A) आणि (R) दोन्ही बरोबर आहे पण (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण नाही
- (C) (A) बरोबर आहे पण (R) चूक आहे
- (D) (A) चूक आहे पण (R) बरोबर आहे

53. Which of the following legislations extend to the whole of India ?

- (i) The Payment of Bonus Act, 1965
- (ii) Employee Compensation Act
- (iii) The Mines Act
- (iv) The Plantation Labour Act

Select the correct option from the following :

- (A) (i), (ii), (iii) and (iv)
- (B) (i) and (ii)
- (C) (i), (ii) and (iii)
- (D) Only (iii)

54. Under the Industrial Disputes Act, the Joint Management Council is to be constituted where there are ..... workmen.

- (A) 150 or more
- (B) 250 or more
- (C) 500 or more
- (D) 1000 or more

53. खालीलपैकी कोणता कायदा संपूर्ण भारतात लागू आहे ?

- (i) बोनस भुगतान कायदा, 1965
- (ii) कर्मचारी क्षतिपूर्ती कायदा
- (iii) खाण अधिनियम
- (iv) प्लॅन्टेशन लेबर कायदा

खालीलपैकी योग्य पर्याय निवडा :

- (A) (i), (ii), (iii) आणि (iv)
- (B) (i) आणि (ii)
- (C) (i), (ii) आणि (iii)
- (D) फक्त (iii)

54. औद्योगिक संबंध कायद्या अंतर्गत (JMC) संयुक्त व्यवस्थापन समिती ..... इतके कामगार नियुक्त केले असतांना स्थापन केली जाते.

- (A) 150 किंवा जास्त
- (B) 250 किंवा जास्त
- (C) 500 किंवा जास्त
- (D) 1000 किंवा जास्त

55. Under the Factories Act, 1948, no child shall be permitted to work in any factory for :

- (A) More than five hours in any day
- (B) More than four and half hours in any day
- (C) More than four hours in any day
- (D) More than five and half hours in any day

56. Obsessive compulsive disorder is a form of :

- (A) Anxiety disorder
- (B) Personality disorder
- (C) Mood disorder
- (D) Schizo-affective disorder

55. कारखाना अधिनियम, 1948 अंतर्गत कोणत्याही बालकास कारखाण्यात ..... काम करण्याची परवानगी नाही.

- (A) एका दिवसात पाच तासापेक्षा जास्त
- (B) एका दिवसात साडेचार तासापेक्षा जास्त
- (C) एका दिवसात चारतासापेक्षा जास्त
- (D) एका दिवसात साडेपाच तासापेक्षा जास्त

56. कल्पनाक्रिया अनिवार्यता विस्कळीतपणा हे याचा प्रकार आहे .....

- (A) चिंतेसंबंधित विस्कळीतपणा
- (B) व्यक्तीमत्त्वसंबंधित विस्कळीतपणा
- (C) भावविकृती
- (D) छिन्नमानसिकता प्रभावित विस्कळीतपणा

57. Which of the following is *not* a role of the medical and psychiatric social worker in the health care delivery system ?

- (A) Undertaking a detailed psycho-social history
- (B) Making home visits
- (C) Being part of a multidisciplinary team to arrive at a diagnosis and intervention plan
- (D) Administering psychological and personality tests

58. Which of the following is *not* a skill included in life skills as proposed by WHO ?

- (A) Empathy
- (B) Problem solving
- (C) Public speaking
- (D) Critical thinking

57. आरोग्य काळजी घेण्याच्या व्यवस्थेतील खालीलपैकी कोणती भूमिका वैद्यकीय व मानसिक सामाजिक कार्यकर्त्याची भूमिका **नाही** आहे ?

- (A) सविस्तर मानसिक व सामाजिक माहिती घेणे
- (B) गृहभेटी देणे
- (C) बहुशाखीय गटाचा एक भाग म्हणून निदान व मध्यस्थी नियोजनापर्यंत पोहोचणे
- (D) मानसशास्त्रीय व व्यक्तीमत्त्व चाचण्या घेणे

58. जागतिक आरोग्य संघटनेने सुचविलेल्या कौशल्यात खालीलपैकी कोणते कौशल्याचा समावेश **नाही** ?

- (A) अनुभूती
- (B) समस्या निवारण
- (C) सार्वजनिक भाषण
- (D) टीकात्मक विचार करणे

59. Excessive spending, loud talking gaudy dressing and lowering of inhibitions are characteristic symptoms of :

- (A) Narcissism
- (B) Bipolar disorder
- (C) Personality disorder
- (D) Substance use disorder

60. Two statements are given below out of which one is Assertion (A) and second is Reason (R) :

Assertion (A) : Recent reports indicate that the recreational use of drugs has substantially increased among young people.

Reason (R) : Media is responsible for the increase in substance abuse among young people.

Select the *correct* answer from the following :

- (A) Both (A) and (R) are true and (R) is the correct explanation of (A)
- (B) Both (A) and (R) are true but (R) is not the correct explanation of (A)
- (C) (A) is true but (R) is false
- (D) (A) is false but (R) is true

59. अती खर्च करणे, जोरात बोलणे, भपकेदार कपडे व व्यत्यय कमी करणे हे खालीलपैकी कशाचे गुण वैशिष्ट्याचे लक्षण आहे ?

- (A) आत्मप्रीती
- (B) द्विध्रुवीय विस्कळीतपणा
- (C) विस्कळीत व्यक्तीमत्त्व
- (D) मादकद्रव्य सेवनामुळे झालेला विस्कळीतपणा

60. खाली दोन विधाने देण्यात आली आहेत, त्यापैकी एक विधान (A) आहे आणि दुसरे कारण (R) आहे :

विधान (A) : सध्याचे अहवाल असे दर्शवितात कि तरुण लोकांमध्ये करमणूकीसाठी अमली द्रव्यांचा वापर बऱ्याच प्रमाणात वाढलेला आहे.

कारण (R) : तरुण लोकांमधील अमली द्रव्य सेवनाच्या वाढीस माध्यमे जबाबदार आहेत

अचूक उत्तर खालील पर्यायातून निवडा :

- (A) (A) व (R) दोन्ही बरोबर आहेत आणि (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण आहे
- (B) (A) व (R) दोन्ही बरोबर आहेत पण (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण नाही
- (C) (A) हे बरोबर आहे पण (R) हे चूक आहे
- (D) (A) हे चूक आहे पण (R) हे बरोबर आहे

61. In India Community Development Process gave birth to :

- (A) Extension services
- (B) Rural Development Ministry
- (C) Panchayati Raj
- (D) Co-operation

62. Which of the following is *not* included in Rothman's model ?

- (A) Locality Development
- (B) Social Planning
- (C) Social Action
- (D) Social Interaction

63. People's participation can be secured through the following :

- (A) Propaganda through mass media
- (B) Organising cultural programmes
- (C) Distributing free food
- (D) Involving people in programme planning, formulation and implementation

61. भारतात समुदाय विकासाच्या प्रक्रियेत यांनी जन्म दिला :

- (A) विस्तार सेवा
- (B) ग्राम विकास मंत्रालय
- (C) पंचायती राज
- (D) सहकार

62. खालीलपैकी कोणते रॉथमनच्या प्रारूपात समाविष्ट नाही ?

- (A) स्थानिक विकास
- (B) सामाजिक नियोजन
- (C) सामाजिक कृती
- (D) सामाजिक अन्योन्यक्रिया

63. लोक सहभाग खालीलपैकी कोणत्या माध्यमातून मिळवू शकतो ?

- (A) जनसंपर्क माध्यमाद्वारे प्रचार
- (B) सांस्कृतिक कार्यक्रमाचे आयोजन
- (C) मोफत अन्नाचे वाटप
- (D) लोकांचा कार्यक्रम नियोजन, सुत्रीकरण आणि अंमलबजावणीत सहभाग

64. The following are stages of community work. Arrange them with logical sequence :

- (1) Resource mobilization
- (2) Programme planning
- (3) People participation
- (4) Identification of needs
- (5) Evaluation
- (6) Programme management

Select the correct option from the following :

- (A) (4), (3), (1), (2), (6) and (5)
- (B) (1), (2), (3), (4), (5) and (6)
- (C) (2), (1), (3), (5), (4) and (6)
- (D) (3), (4), (5), (6), (1) and (2)

65. In community work recording, research, time management and teamwork are :

- (A) Political skills
- (B) Relationship skills
- (C) Problem solving skills
- (D) Professional skills

64. समुदाय विकासाचे टप्पे खाली दिले आहेत. तर्कशुद्धपणे त्याची मांडणी करा :

- (1) संसाधनांची जुळवा जुळव
- (2) कार्यक्रम नियोजन
- (3) लोक सहभाग
- (4) गरजांचा शोध
- (5) मूल्यमापन
- (6) कार्यक्रम व्यवस्थापन

खालीलपैकी उचित पर्याय निवडा :

- (A) (4), (3), (1), (2), (6) आणि (5)
- (B) (1), (2), (3), (4), (5) आणि (6)
- (C) (2), (1), (3), (5), (4) आणि (6)
- (D) (3), (4), (5), (6), (1) आणि (2)

65. समुदाय कार्यात नोंदणी, संशोधन, वेळेचे व्यवस्थापन आणि सांघिक कार्य ही कौशल्ये म्हणजे :

- (A) राजकीय कौशल्ये
- (B) सहसंबंध कौशल्ये
- (C) समस्या सोडवणुकीचे कौशल्ये
- (D) व्यावसायिक कौशल्ये

66. When did the New National Youth Policy come into force ? (A) 1970 (B) 1984 (C) 2013 (D) 1979	66. नवी राष्ट्रीय युवा धोरण कधीपासून लागू झाले ? (A) 1970 (B) 1984 (C) 2013 (D) 1979
67. Which one of the following is social legislation for children ? (A) Medical Termination of Pregnancy Act (B) Juvenile Justice Act (C) Domestic Violence Act (D) Societies Registration Act	67. खालीलपैकी कोणता सामाजिक कायदा बालकांना लागू आहे ? (A) गर्भपात कायदा (MTP) (B) बाल न्याय अधिनियम (C) कौटुंबिक हिंसाचार कायदा (D) संस्था नोंदणी अधिनियम
68. This is a youth programme in the Indian Universities : (A) Nehru Yuvak Kendra (B) National Service Scheme (C) National Rural Development Programme (D) Physical Education	68. भारतीय विद्यापीठांमध्ये तारुण्याचा हा कार्यक्रम आहे : (A) नेहरू युवक केन्द्र (B) राष्ट्रीय सेवा योजना (C) राष्ट्रीय ग्रामीण विकास कार्यक्रम (D) शारीरिक शिक्षण

69. The recent Act The Sexual Harassment of Women at Workplace primarily deals with :

- (A) Prevention, Prohibition and Redressal
- (B) Only Redressal
- (C) Only Protection
- (D) Only Police Intervention

70. World Elder's Day is celebrated every year on ..... :

- (A) 1st May
- (B) 1st October
- (C) 1st January
- (D) 1st December

69. नवीन कायदा 'कामाच्या ठीकाणी महिलांच लैंगिक शोषण' प्रामुख्याने ह्या संदर्भात आहे :

- (A) प्रतिबंध बंदी आणि निरासरण
- (B) फक्त निरासरण
- (C) फक्त प्रतिबंध
- (D) फक्त पोलीसांची मध्यस्थ

70. जागतिक वृद्ध दिवस हा ..... यादिवशी साजरा केला जातो.

- (A) 1 मे
- (B) 1 आक्टोबर
- (C) 1 जानेवारी
- (D) 1 डिसेंबर

71. The release of an offender from detention, subject to a period of good behaviour under supervision :

- (A) Probation
- (B) Parole
- (C) Earned leave
- (D) Petition

72. .... punishment is a legal process whereby a person is put to death by the state as a punishment for a crime.

- (A) Corporal
- (B) Capital
- (C) Suicidal
- (D) Custody

71. अपराधी व्यक्तीस तुरुंगवासापूर्वी, काही कालावधीकरिता चांगल्या वर्तनाच्या हमीवर निरीक्षणांतर्गत ठेवणे याला ..... म्हणतात.

- (A) परिवीक्षा
- (B) पॅरोल
- (C) अर्जित रजा
- (D) पिटीशन

72. .... अशी शिक्षा आहे जी राज्याने कायदेशीर प्रक्रियेद्वारे अपराध्यास शिक्षा म्हणून मृत्यू दिला जातो.

- (A) शारीरिक शिक्षा
- (B) फाशी (कॅपिटल)
- (C) आत्महत्या
- (D) अभिरक्षा (कस्टडी)

73. Who identified physical and facial characteristics as features of criminal tendencies ?

- (A) Zawitz
- (B) C. Lombroso
- (C) Sheldon
- (D) Popple, P.R.

74. Corruption is offence which includes ..... by public servant.

- (1) Taking gratification
- (2) Abetment
- (3) Taking valuable things without consideration
- (4) Personal influence

Select the *correct* option from the following :

- (A) (1) and (2)
- (B) (1), (2) and (3)
- (C) (1) and (4)
- (D) (1), (2), (3) and (4)

73. शारीरिक आणि चेहऱ्यासंबंधी अपराध्याची लक्षणे कोणी शोधलीत ?

- (A) झवित्झ
- (B) सी. लोम्ब्रोसो
- (C) शेल्डन
- (D) पोपले, पी.आर.

74. शासकीय नोकरदाराने ..... केलेल्या कृतीस भ्रष्टाचार म्हणतात.

- (1) समाधान/तृप्तीकरिता
  - (2) मान्यता मदत म्हणून
  - (3) विनाकारण किंमती वस्तु स्वीकारणे
  - (4) व्यक्तिगत दबाव
- खालीलपैकी योग्य पर्याय निवडा :

- (A) (1) आणि (2)
- (B) (1), (2) आणि (3)
- (C) (1) आणि (4)
- (D) (1), (2), (3) आणि (4)

75. Two statements are given below out of which one is Assertion (A) and second is Reason (R) :

Assertion (A) : 'Mercy-killing' is not permissible in India.

Reason (R) : It may lead to more killing or murder.

Select the correct option from the following :

- (A) Both (A) and (R) are true and (R) is the correct explanation of (A)
- (B) Both (A) and (R) are true and (R) is not the correct explanation of (A)
- (C) (A) is true but (R) is false
- (D) (A) is false but (R) is true

75. खाली दोन विधाने देण्यात आली आहेत, त्यापैकी एक विधान (A) आहे आणि दुसरे कारण (R) आहे :

विधान (A) : भारतात 'दया-मरणास' परवानगी नाही.

कारण (R) : यामुळे मारणे व खूणाचे प्रमाण वाढेल.

खालीलपैकी योग्य पर्याय निवडा :

- (A) (A) आणि (R) दोन्ही बरोबर आहे आणि (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण आहे
- (B) (A) आणि (R) दोन्ही बरोबर आहे पण (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण नाही
- (C) (A) बरोबर आहे पण (R) हे चूक आहे
- (D) (A) चूक आहे पण (R) हे बरोबर आहे

AUG-20315/III

ROUGH WORK